

**KuVa! Kuvataidekasvatuksen mahdollisuuksia
ja menetelmiä varhaiskasvatuksessa -koulutus
2020-2021**

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

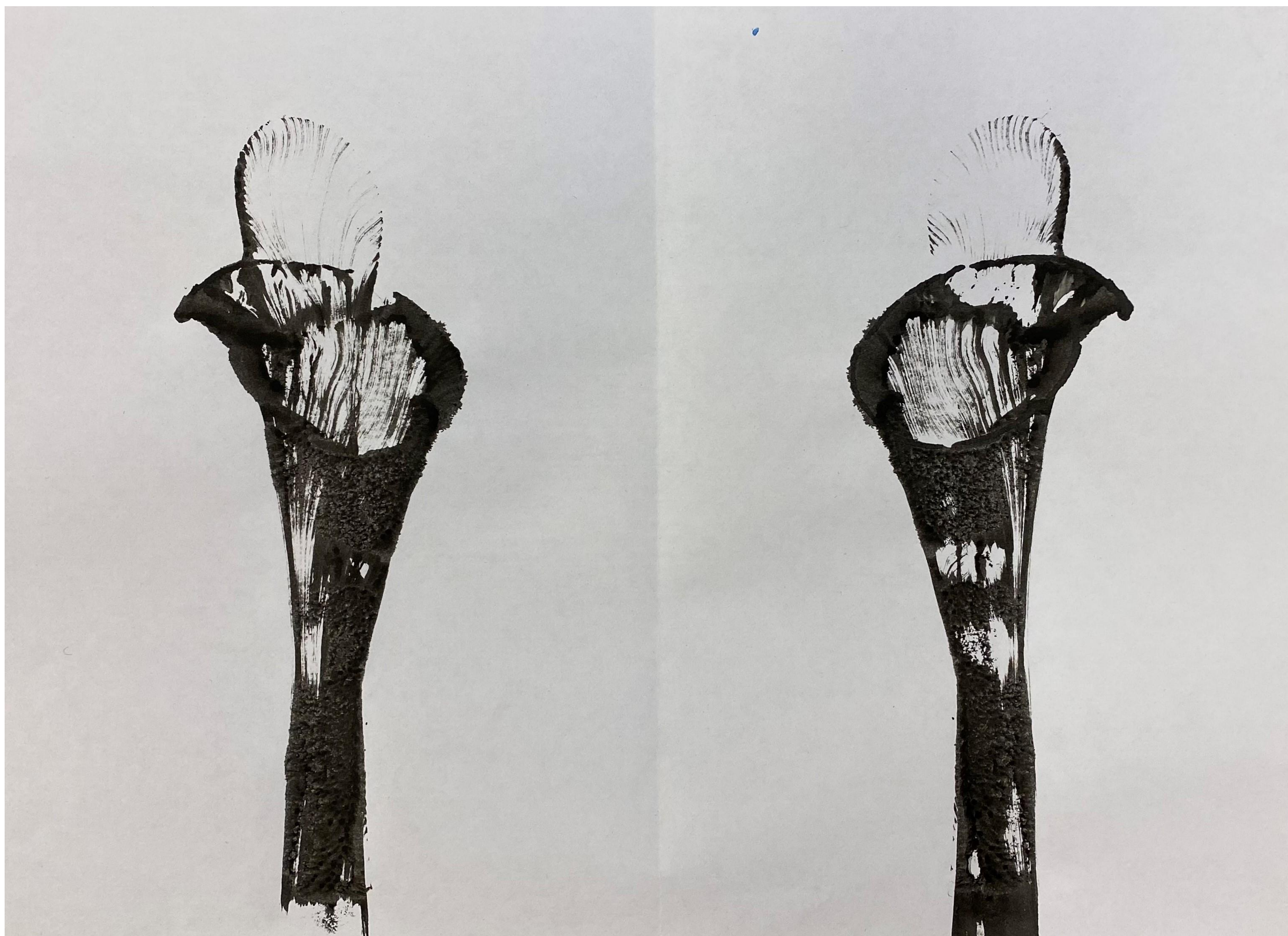

Kooste KuVa!-koulutushankkeesta

Lämmin kiitos kaikille koulutukseen
osallistuneille innostuksen
ja osaamisen jakamisesta!

Innostu kuvasta!

Tämä julkaisu on tehty kaikkien KuVa!- koulutukseen osallistuvien kanssa ja kokoaa yhteen hankkeessa tuotettuja materiaaleja.

Julkaisu on jaettu varhaiskasvatuksen ympäristöjen mukaisesti eri osioihin, joiden kautta pääset tutustumaan eri-ikäisille lapsille suunnattuihin kuvaprojekteihin ja innostumaan siitä, miten kuvataidekasvatus voi kehittää ja yhdistää koko päiväkotia tai työyhteisöä. Osallistujille on jaettu tarkempi kooste projekteista. Tässä koosteessa on tietosuojaesitystä nähtävillä projektien teemat ja keskeiset oivallukset

Tämä julkaisu on tuotettu Opetushallituksen rahoittamassa KuVa!- Kuvallisen ilmaisun menetelmiä ja mahdollisuuksia koulutuksessa vuosina 2020-2021

KuVa! Koulutushankkeesta voit lukea lisää myös artikkelista: Varhaiskasvatuksen kuvataidekasvatuksen osaamisen kehittämistä KuVa! -hankkeessa:
<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021110854285>

Matkalla kuvaan!

Vuoden mittaisessa koulutuksessa **verkko-opinnot** loivat teoreettisen perustan kuvallisen ilmaisun merkitykselle osana laadukasta varhaiskasvatusta. **Työpajat** motivoivat osallistujia kokeilemaan ja etsimään uusia ilmaisun muotoja ja tapoja ilmaista itseään. Kun on ensin kokeillut tekniikoita kaikessa rauhassa itse, on luontevampaa ja helpompaa viedä ne lasten ja/tai työkavereiden kokeiltaviksi. Koulutuksen aikana opiskelijat toteuttivat myös omissa työympäristöissään **eheyttävän kuvaprojektin**.

Työpajat!

Työpajoissa **viivatyöskentely** sai tekijät pohtimaan, miten tärkeää on olla avoin kokeilemaan uusia tapoja ilmaista itseään, miten monella eri tavalla voi ilmaista itseään ja olla avoin lasten omiin ehdotuksiin. Ja kuinka tekemisen ei tarvitse rajoittua kynään ja paperiin.

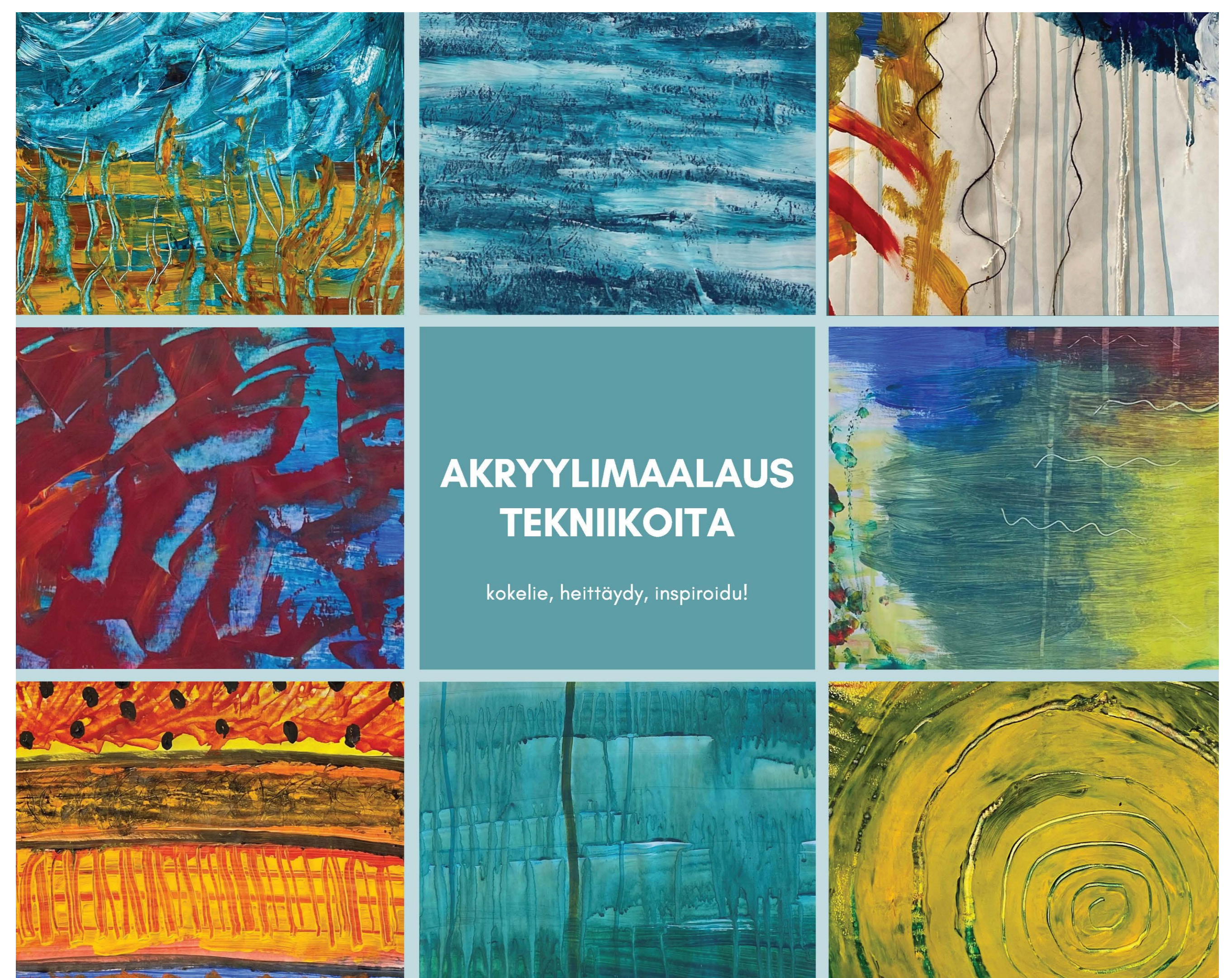
Kiertävässä hiilimaalauksessa puolestaan harjoittelimme yhdessä tekemistä ja jakamista. Muiden töihin jäljen lisääminen oli kuin lahja, jonka annamme toinen toisillemme. Kaverin työhön lisäämä jälki, viiva tai idea sai näkemään asiat uudesta näkövinkkelistä.

Lankamaalauksessa puutikkuun kiinnitetty kalastajanlanka upotettiin joko vedellä laimennettuun akryyliväriin, musteeseen tai vaikkapa vesiväriliuokseen. Tässä tekemisen helppous ja lopputuloksen herkkyyys ja moninaisuus viehätti. Yllätyksellisesti osittain kostutetulla paperilla kulkevan langan jälki kirvoitti mielikuvituksen liikkeelle.

Akryylimaalauksen yhteydessä tutkimme materiaalin mahdollistamia monia eri työstämismahdollisuuksia. Värien koostumus ja nopea kuivuminen innosti kokeilemaan erilaisia työvälineitä esim. palettiveistä, muovihaarukkaa, tiskiharjaa tai kengänpohjaa osana maalausta tai maalipinnan raaputtelua. Pällekkäin maalatut lasurikerrokset mahdollistavat myös päällekkäin maalattujen kerrosten läpikuultamisen ja toi uutta ulottuvuutta maalaamiseen.

Savi

Käsissä muokkaantuva ja vähitellen lämpenevä savi kutsuu uudenlaiseen, intuitiiviseen, työskentelyyn. Saven muokkaus maahan asetetun vahaliinan päällä mäjättelemällä, kämmenten välissä pyörittelemällä tai siihen savityökaluilla kaivertamalla mahdollistaa spontaanin, mielikuvituksen varaan rakentuvan työskentelyn.

Savea voi työstää myös systemaattisesti esim. peukalo- tai makkaratekniikkaa käyttämällä. Saven kuviointiin voi käyttää mm. Eri luonnonmateriaaleja, helmiä, pitsiä, tai lankaa. Polttouunin puuttuessa, täysin kuivuneen teoksen voi halutessaan maalata akryyliväreillä, jolloin saviteos saa ympärilleen rikkoutumiselta suojaavan värikerroksen.

Monotypia

Monotypia on tekniikkana yksinkertainen, joka kaikessa ennakoimattomuudessaan inspiroi monenlaiseen tekemiseen.

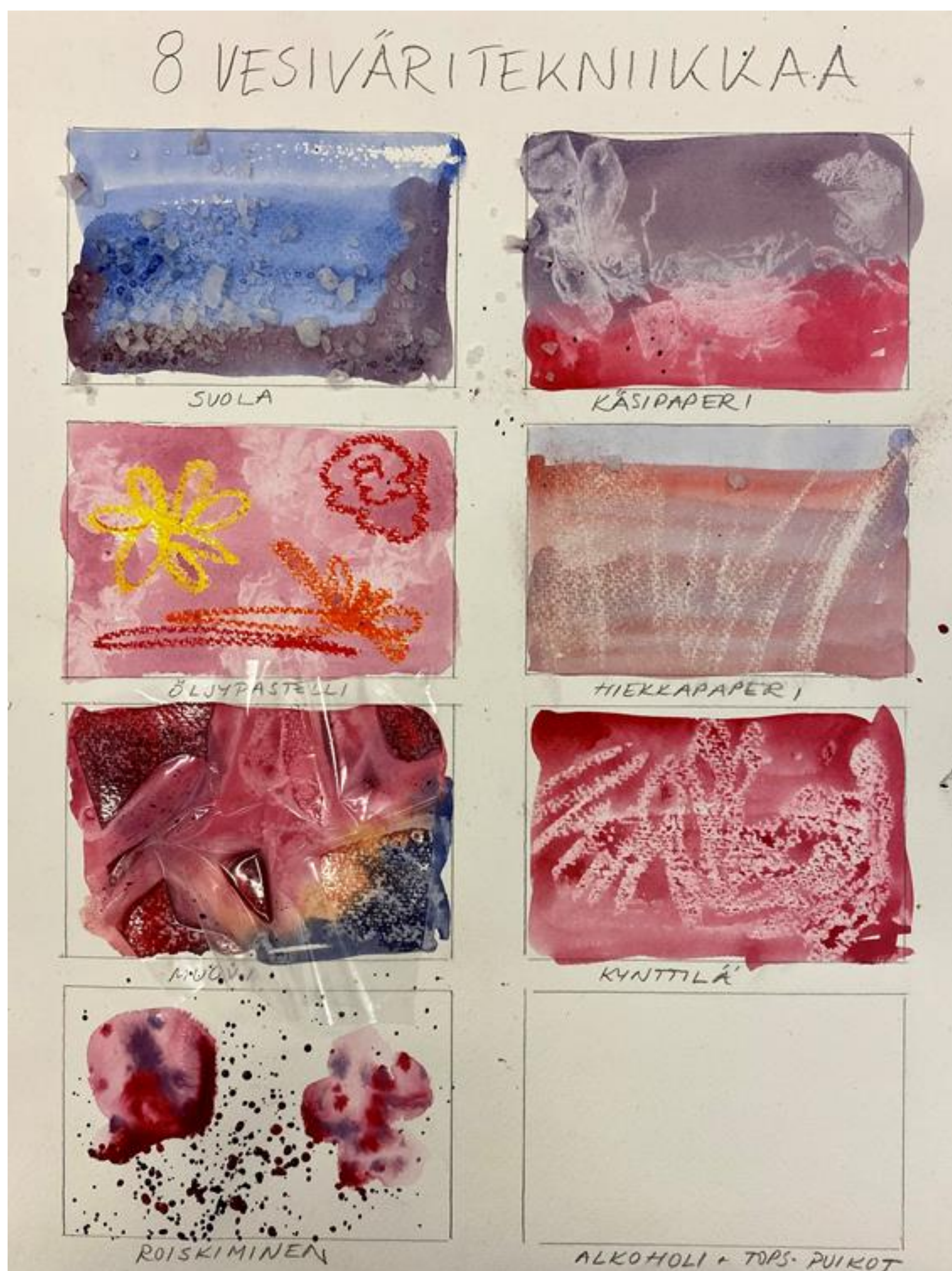
Painamiseen voi hyödyntää vanhoja kirjoja, piirtoheitinkalvoja tai kaakeleita. Ja onnistuu pienimmältäkin tekijältä.

Kipsinauhut

Kaupasta tai apteekista saatavilla kipsinauhoilla työskentely on helppoa ja hauskaa. Kipsinauhasta leikatut palaset asetellaan kuivina joko oman tai kaverin käden päälle. Sen jälkeen kerroksittain aseteltuja palasia sivellään vedellä niin, että ne liimautuvat toisiinsa.

Syntynyt lopputulos on kestävä ja kevyt. Teoksen voi jälkeenpäin halutessaan maalata tai koristella esim. silkkipaperiin kirjoitetuilla sanoilla.

Vesivärit

Vesiväreistä on moneksi! Suolan ripottelu ja muovin asettelu kostean väripinnan päälle kuivumaan loihtii esiin mitä upeimpia kuvioita. Samoin kostean väripinnan tuputtaminen käsipaperilla, käsidesiin kostutetulla tops-puikolla tai jo kuivuneen väripinnan raaputtelu hiekkapaperilla tuo väripohjaan ihan uutta syvyyttä.

Kynttilällä tai öljypastelleilla paperille piirtäminen ja sen päälle vesiväreillä päälle maalaaminen luonnistuu pienimmältäkin taiteilijalta.

Verkko-opinnot

Tässä kooste hankkeessa tuotetuista oppimistehtävistä joiden avulla voi kuka tahansa varhaiskasvatuksessa työskentelevää pohtia ja kehittää kuvallisen ilmaisun osaamistaan

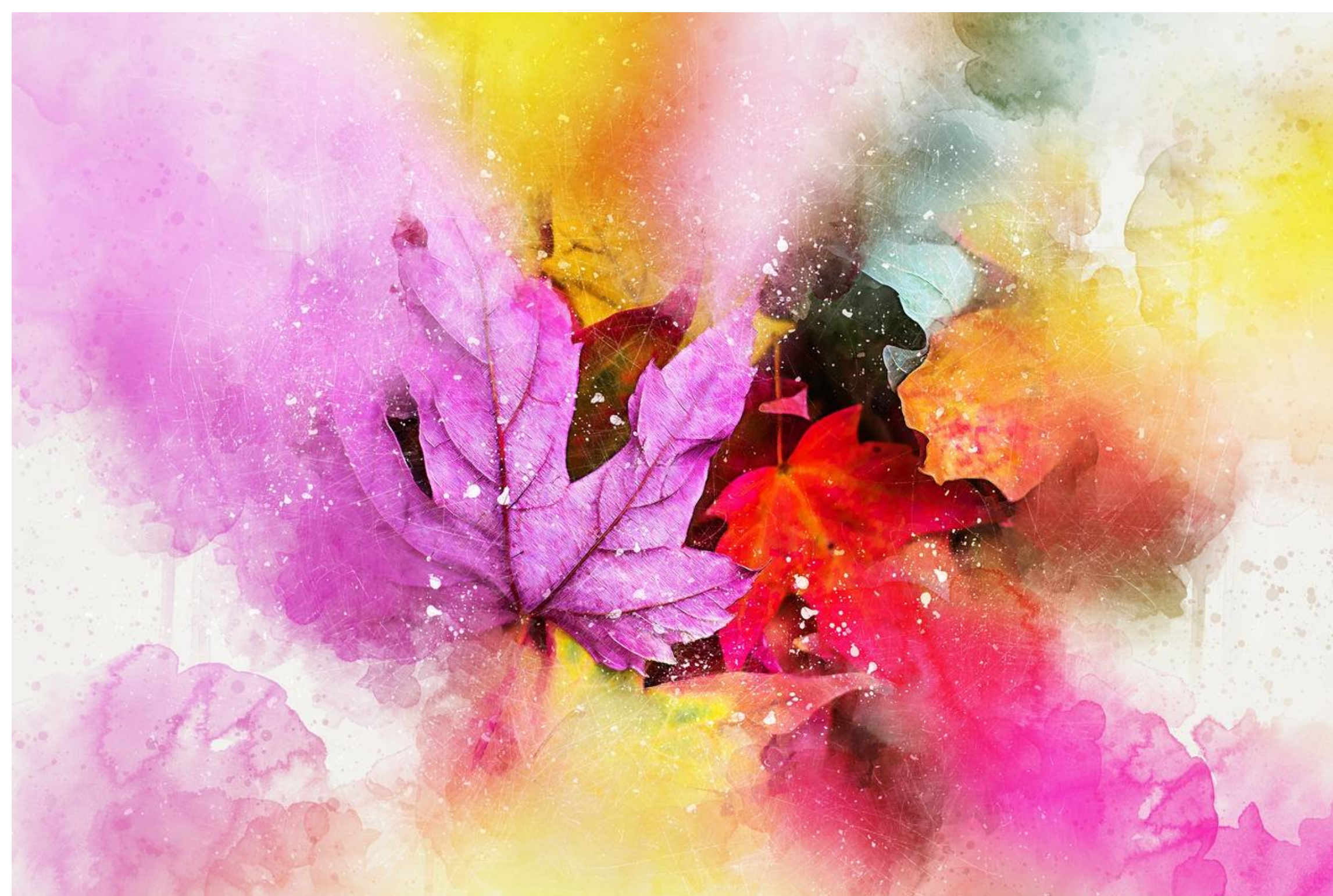
KuVa! Tehtävä 1:Minä taidekasvattajana-pohdinta

Minkälaisia vahvuuksia ja osaamista sinulla jo nyt on lasten kuvataiteellisen toiminnan suunnittelussa ja ohjaamisessa?

Entä miten haluat

kehittyä taidekasvattajana? Esimerkiksi monipuolisen tekemisen ja ilmaisun kannustajana tai taiteen kokemisen ja tarkastelun innoittajana tai median ja monilukutaidon harjaannuttajana tai muotoilun, rakennetun ympäristön ja luonnon esteettisenä tarkastelijana tai kulttuuriperinnön päivittäjänä?

Rikasta pohdintaasi tutustumalla alla olevalta listalta valitsemaasi kirjallisuuteen ja katsomalla vähintään yksi video, joka valottaa taidetta sen tekijöiden näkökulmista.

KuVa! Tehtävä 1:Minä taidekasvattajana-pohdinta

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Taustakirjallisuutta:

Rusanen, Kuusela, Rintakorpi & Torkki, 2014. Musta tuntuu punaiselta, sivut 58-182.

Rusanen, Kuusela, Rintakorpi & Torkki, 2018. Mun kuvista kulttuuriin, sivut 15-69 sekä 99-141

Vantaan TAIKAVA-kokeilun artikkelit:

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwstructure/128529_Taiteen_taikaa_WEB.pdf

Riina Luokkanen & Ira Siimes, 2016. Olipa kerran ovi, joka aukaistiin, sivut 38-48.

Mona Laaksonen & Sirpa Nyman, 2016. Kuvataidetta Keihäspuistossa, sivut 49-58.

Tuula Harju, Eija Numminen, Ilona Ollikkala & Mari Valkonen, 2016. Taidekasvatus esiopetuksessa - unelmien kirjastosta taideloiskaukseen, sivut 59-67.

Elisa Hämäläinen, Jaana Jääskeläinen, Taina Kiviniemi, Anniina Siponen & Sanna Tauriainen 2016. Taidepedagogi tiimin jäsenenä luontopäiväkodissa, sivut 85-95.

Amanda Manner: Nykytaidetta naperoille.

http://www.kiasma.fi/wp-content/uploads/2014/05/Nykytaidetta-naperoille_tehtavakortit.pdf

Monilukutaidosta

<http://www.monilukutaito.com/blog/14/mita-on-monilukutaito>

Videoita:

Taiteella kasvaneet: Keraamikko Marika Gustafsson & kuvataiteilija Sanna Vainionpää, 2019 (3,35 min)

Taiteella kasvaneet: Marika Gustafsson & Sanna Vainionpää (Linkittyy ulkoiselle sivustolle.) Heta Kuchka / Mediataide kasvattaa, 2017 (6 min)

<https://mediataidekasvattaa.fi/oppimateriaalit/mita-tarkoittaa/teos-heta-kuchka-hurmaavat>

Mikä on taiteen merkitys? 2015 (2.39 min)

<https://www.youtube.com/watch?x-yt-cl=85114404&v=4zmRxWYASmM&x-yt-ts=1422579428>

Heta Kuchka / Mediataide kasvattaa, 2017 (6 min)

<https://mediataidekasvattaa.fi/oppimateriaalit/mita-tarkoittaa/teos-heta-kuchka-hurmaavat/>

Taiteella kasvaneet: Keraamikko Marika Gustafsson & kuvataiteilija Sanna Vainionpää, (3,35 min)

<https://www.youtube.com/watch?v=NskWcqXzMel>

Kuvanveiston opiskelija Ilai kertoo kokemuksistaan
Taideyliopiston Kuvataideakatemiassa, 2020 (3,09 min)
<https://www.youtube.com/watch?v=FRUhgqPZbAA>

Kuvataiteilija Anna Tuori puhuu taiteesta 2015 (1,44 min)
https://www.youtube.com/watch?v=qK_j5DLr8Z8

Kuvataiteilija Mia Saharlan haastattelu, 2019 (5,34 min)
<https://www.youtube.com/watch?v=dARnCryTEsM>

What's the Big idea? Can anything be art? What is art? Planet
Nemo Animation, 2013
<https://www.youtube.com/watch?v=Ajj1L5f4ANI>

Alain de Botton: What is art for? 2014 (5,59 min)
<http://www.theguardian.com/artanddesign/video/2014/sep/10/what-is-art-for-alain-de-botton-guide-video>

KuVa! Tehtävä

2:Havaintopäiväkirja

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Pysähdy lapsen kuvallisen ilmaisuuden havainnoinnin äärelle ja dokumentoi havainnointiasi.

- . Miten monin eri tavoin lapsi havainnoi ympäristöään?
- . Miten monin eri tavoin lapsi toteuttaa itseään kuvallisesti?
- . Mitä ja millaisia nämä kuvallisen ilmaisuuden keinot ovat?
- . Kokoa havaintosi itsellesi omaan havaintopäiväkirjaan.
- . Dokumentoi lisäksi yhden viikon ajan joka päivä jokin kuvalliseen ilmaisuun liittyvä hetki/tuotos päiväkirjaasi.
- . Dokumentoi haluamallasi tavalla (esim. kuva, video, kirjoittaminen).
- . Tee havaintopäiväkirjastasi 1-2 sivun kooste, jossa tiivistät mitä havaitsit ja mitä oivalsit?

KuVa! Tehtävä 3. Tutustu Kuntasi ja tai yksikkösi varhaiskasvatussuunnitelmaan

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Miten kuvallinen ilmaisu ja sen toteutuminen näkyy suunnitelmissa?
Mitkä tekijät tukevat, mitkä estävät kuvallisen ilmaisen toteutumista?

2. Arvioi sen jälkeen, miten kuvallisen ilmaisun tavoitteet halutaan toteuttaa omassa varhaiskasvatuksen tai esiopetuksen toimintaympäristössä.

Missä määrin yksikkösi lapset voivat sekä monipuolisesti tehdä ja ilmaista että kokea taidetta?

Harjaantuvatko lapset riittävästi median lukutaidossa?

Kuuluuko heidän arkeensa muotoilun, rakennetun ympäristön ja luonnon havainnointia?

Onko lapsilla mahdollisuus tutustua kulttuuriin ja kulttuuriperintöön monipuolisesti?

3. Tarkista, onko oman kuntasi tai lähikunnan alueelle tehty kulttuurikasvatussuunnitelma, jonka avulla kulttuuri- tai lastenkulttuuripalvelut haluavat tukea lasten kulttuurista toimintaa.

Jos löysit suunnitelmaan, mitä kaikkea sellaista kivaa suunnitelmasta löysit, jota voisit tulevaisuudessa hyödyntää työssäsi?

4. Tutustu KARVI:n raporttiin ”Varhaiskasvatuksen laatu arjessa” taidekasvatuksen kehittämistä koskevaan suositukseen. Mikä sen mainitsemista asioista on ajankohtaista teidän toimintayksikössäne?

Miten yksikkönne olemassa olevaa toimintaa tulisi raportin perusteella mielestäsi kehittää?

KuVa! Tehtävä 2. Tutustu Kuntasi ja tai yksikkösi varhaiskasvatussuunnitelmaan

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Taustakirjallisuus

1. Oman kunnan ja toimintayksikön VASU/EOPS kuvataidekasvatuksen osalta sekä oman tai sopivan lähikunnan kulttuurikasvatussuunnitelma

<https://www.lastenkulttuuri.fi/kulttuurikasvatussuunnitelma/kulttuurikasvatussuunnitelmat-suomessa/> (Linkittyy ulkoiselle sivustolle.)

2. Valtakunnallinen VASU 2018 sivut 25-26, 42-44

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf (Linkittyy ulkoiselle sivustolle.)

Valtakunnallinen EOPS 2014, sivut 17-18, 31-32

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/esioPETUKSEN_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf (Linkittyy ulkoiselle sivustolle.)

3. Varhaiskasvatuksen laatu arjessa -

Varhaiskasvatussuunnitelmien

toteutuminen päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa.

2019, sivut 91-95, 164-165.

https://karvi.fi/app/uploads/2019/09/KARVI_1519.pdf (Linkittyy ulkoiselle sivustolle.)

KuVa! Tehtävä 4: Tähtimalli arvioinnin apuna

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

1. Valitse jokin projekti omasta päiväkodistasi. Pohdi kriittisesti, mitä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja oppimisen alueita kyseiseen projektiin liitettiin. Käytä tähtimallia apunasi.

2. Oliko näkemäsi perusteella kyseessä laadukas varhaiskasvatus? Miksi? Mitä vielä olisi voinut huomioida paremmin?

3. Minkälaisia mahdollisuuksia / ideoita / haasteita pedagoginen dokumentointi tuo omaan työskentelyysi?

Kuva: Hämeenlinnan kaupunki

Innostus tarttuu!

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Eheyttävän kuvaprojektin tavoitteet:

- Kehittää varhaiskasvatuksen kuvataidekasvatusta oman työyhteisön tarpeista lähtien
- Lisätä omia taitoja ja rohkeutta kuvallisen ilmaisun käyttöön omassa työssä
- Oppia integroimaan kuvallinen ilmaisu osaksi Vasun mukaista eheyttävää pedagogista toimintaa
- Yhdistää pedagoginen dokumentointi osaksi kuvallisen ilmaisun prosessia ja oman työn arviointia
- Jakaa osaamista koulutusryhmässä, omassa työyhteisössä ja innostaa kehittämistehtävien koosteen avulla myös muita varhaiskasvatuksessa työskenteleviä kuvallisen ilmaisun käyttöön

Kauniisti toisiinsa sulautuvat väripolut syntyivät vesiväriä paperilla valuttamalla

Alle 3-vuotiaiden **projektit**

LAPSILÄHTÖISYYS! MONIAISTISUUS! LÄSNÄOLO!

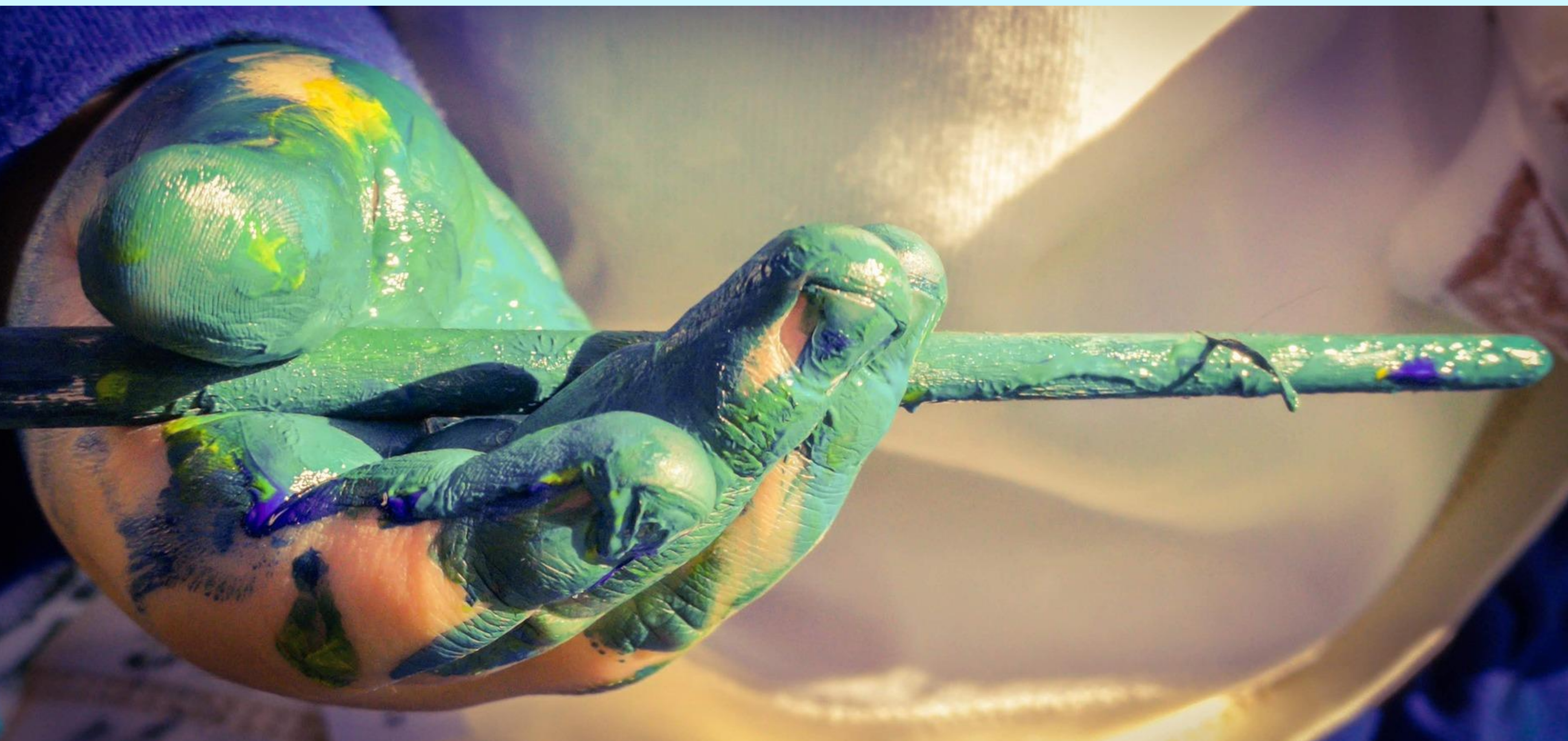
Alle 3-vuotiaiden projektit

- **Alle 3-vuotiaiden taidekasvatus arjessa.** Innostetaan muita tekemällä näkyväksi alle 3-vuotiaiden ryhmässä toteutettua taidekasvatusta
- **Aapo Apina projekti.** Aapo apina innostaa kuvalliseen ilmaisuun ja perustaitojen oppimiseen alle 3-vuotiaiden ryhmässä
- **Lähiluonto tutuksi voikukat.** Luontosuhteen ja kuvallisen ilmaisun vahvistaminen
- **Tarina Kalevalasta** Kalevalan tutkiminen musiikin taiteen ja retkeilyn kautta

Oivalluksia!

- Pientenkin lasten kanssa voi tehdä suuriakin projekteja.
- Projekteille pitää antaa tarpeeksi aikaa ja se pitää jakaa pieniksi osaluokiksi.
- Erilaisten tuokioiden pituus kannattaa pitää lyhyenä, mutta kuitenkin niin että halutessaan lapset voivat jatkaa toimintaa pidempäänkin
- Painamistekniikalla tehdyt kuvistytöt innostivat lapsia, monet halusivat tehdä ja painaa montakin paperillista kukkia ja lehtiä, toisille taas riitti yksi kukka tai lehti ihmeteltäväksi.
- Oivalsimme ettei aiheen itsessään tarvitse olla iso ja kattava, että sen ympärille voi rakentaa lapsille merkityksellistä ja kokemuksellista toimintaa.
- Hyvin yksinkertainenkin aihe antaa laajat toteuttamis ja oppimismahdollisuudet, kun ollaan avoimia ideoille.

3-5 vuotiaiden projektit

MIELIKUVITUS!

LEIKKI!

MONIAISTISUUS!

YHTEISÖLLISYYS!

3-5 -vuotiaiden projektit

- **MIAU-kissataideleikkiä.** Leikin rikastuttamista itsetehdyllä taiteella
- **Maailma täyttä asioita kollaasi.** Lasten kanssa toteutettu kierrätystaideteos
- **Metsässä tapahtuu.** Syksyisen projektiseinän toteuttaminen
- **Dinosaurusten maailma.** Uusia menetelmiä arkeen ja kuvallisen ilmaisun tekeminen näkyvämmäksi
- **Video 3-5-vuotiaiden kanssa.** Lapset suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä videon

Oivalluksia!

- Käsillä maalaaminen on kivaa!
- Lapset oppivat tekemisen kautta ja meidän aikuisten on annettava siihen mahdollisuus.
- Projektiseinä innosti lapsia kun se teki tekemisen näkyväksi
- Projektityöskentelyn kautta kasvattajat pysähtyivät paremmin lasten kuulemisen ja luovuuden tukemisen äärelle
- Ymmärsin taas selvemmin, miten lapset nauttivat luomisesta ja prosessista enemmän kuin lopputuloksesta. Aikuisena helposti odottaa työn valmistumista ja pysyvät teokset muodostuvat arvokkaammiksi kuin tekovaihe.
- Lapset myös ovat luovempia kuin aikuiset, kunhan vain heille annetaan mahdollisuus esimerkiksi tutustua materiaaleihin rauhassa.
- Omassa kasvattajuudessa kehityin projektin myötä enemmän mahdollistajana.

Projekteja kaiken ikäisille

OSALLISUUS!

MONIALAISUUS!

PEDAGOGISUUS!

INNOSTAMINEN!

Projekteja kaiken ikäisille

- **Akvaario-projekti.** Mitä kaikkea tyhjään akvaarioon voidaan lasten kanssa rakentaa.
- **Tunteet.** Tunnetaitoja kuvallisen ilmaisun keinoin
- **Kasvilavojen perustaminen päiväkodin pihalle.**
Oppimisympäristön laajentaminen
- **Kirjeestä hämähäkkeihin.** Kansainvälistä yhteistyötä ja kuvaviestintää päiväkotien välillä
- **Supersankari projekti.** Monilukutaidon edistämistä lapsiryhmässä
- **Kukkia ja timantteja.** Lasten kuvallisen ilmaisun rikastuttaminen erilaisissa oppimisympäristöissä
- **Kuvallinen ilmaisu.** Lapsiryhmän kuvallisen ilmaisun osaamisen vahvistaminen materiaaleihin ja työtapoihin tutustumalla
- **Ulkopedagogiikan ja leikkiympäristön kehittäminen kuvaamataidon keinoin.** Mitä tehdään pihalla kortit ja kuvishylly ulkovarastoon

Oivalluksia!

- Kasvattaja ole mahdollistaja ja ideoiden rikastuttaja!
- Oli hyvä, että järjestimme etukäteen ajan, jolloin lasten töitä katsottiin ja projektiin liittyvistä asioista keskusteltiin, muuten se tahtoo jäädä.
- Kuvallisten tehtävien valmisteluun ja lopettamiseen käytetty aika on arvokas oppimistilanne myös lapsille. Siihen on hyvä varata aikaa.
- Kuvallisen ilmaisun avulla voi rikastuttaa ulkoleikkejä

Perhepäivähoidon projekteja

ELÄMYKSELLISYYS!

MONIMUOTOISUUS!

ILMIÖT!

KULTTUURI!

Perhepäivähoidon projekteja

- **Lasten kevät lehti.** Lasten oman lehden tekeminen
- **Valloittava vesi.** Tutustutaan veteen kuvallisen ilmaisun ja moniaistisuuden keinoin
- **Puutarhan supersankarit-hyönteiset.** Puutarhan tutkiminen kuvallisen ilmaisun keinoin
- **Kirja kaveriksi.** Kirjasta on moneksi kuvataidetyö. Poistokirjojen uusi elämä.

Oivalluksia!

- Kuvallisen ilmaisuuden välineet on hyvä olla lasten saatavilla. Se innostaa omaehtoiseen tekemiseen.
- Äänipiirustus, jossa piirsimme vesiliukoisin vahaliiduin kimalaisen surinaa oli lapsille uutta ja innostavaa.
- Lapsille mielenkiintoista oli puuvärien kiinnittäminen teipeillä sormiin ja näin vapaalla piirtelyllä kolmiulotteisen lasten itse askartelemien paperiperhosten siipien kuviointi
- Itsevalmistetut hyönteislelut ja hyönteiskäsinuket: kimalainen, leppäkerttu, hämähäkki ja liero, olivat lapsille hyvin tärkeitä. Ja niistä tarinanoppien avulla kerrotut seikkailutarinat vertaansa vailla.

Eskareiden projektit

LEIKILLISYYS!

MONILUKUTAITO!

OPPIMINEN!

MIELIKUVITUKSELLISUUS!

Eskareiden projektit

- **Kalevala kuvallisin ja tarinallisin keinoin**
- **Kuninkaallinen koulu.** Draama. Leikki ja kuvallinen ilmaisu osana eskariarkea
- **Pienoiskylän rakentaminen.** Oman ympäristön tutkiminen ja kolmiulotteinen ilmaisu ja rakentaminen

Oivalluksia!

- Toiminnallisen työskentelyn avulla uusi työtiimi tutustuu toisiinsa ja ryhmän lapset oppivat toimimaan yhdessä

Työyhteisön projektit

INNOSTUS!

TIIMITYÖ!

**OSAAMISEN
JAKAMINEN!**

DOKUMENTOINTI!

Työyhteisön projektit

- **Työyhteisön taidepajatyöskentely.** Osaamisen jakamista työyhteisössä
- **Päiväkoti 10-vuotta** Yhteisen juhlan toteuttaminen
- **Helppoja kuvisideoita** Työyhteisön osaamisen kehittäminen sisäisen koulutuksen avulla
- **Viidakkoseikkailu.** Kuvallista ilmaisua ja liikuntaa yhdistävä tarinallinen seikkailu vuoropäiväkodissa
- **Kestävän kehityksen luova projekti.** Lasten kanssa toteutettu tilataideteos
- **Taidepajat.** Kiertävä taidepaja koko päiväkodin lapsille
- **Meren aarteet.** Kuvallinen ilmaisu ryhmäytymisen tukena
- **Taidepaja.** Koko päiväkodin yhteisen taidetyötilan kehittäminen
- **Satutaidenäyttely.** Päiväkotiryhmien yhteisen satutaidenäyttelyn toteuttaminen

Oivalluksia!

- Yhdessä tekemisen ilo tuottaa mielihyvää. Sen lahjan voimme antaa toisillemme joka päivä
- Tärkeimpiä oivalluksia oli ehkä se, että projektit tuovat yhteisöllisyyttä koko talon elämään ja seikkailut piristävät niin lasten kuin aikuisten arkea.
- Oli hyvä idea lisätä pisteille erilaisia lisätoimintoja, niin varsinaista odottelua tai turhautumista ei syntynyt. Esim. kun yksi pari piirsi mahalautojen kanssa liikkuen, toinen pari rummutti viidakkorumpuja.
- Toisen roska on toisen aarre
- Lasten luovuudelle on hyvä antaa tilaa

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Kiitos kaikille osallistuneille yhdessäolosta, ilosta ja jakamisesta sekä Opetushallitukselle koulutuksen mahdollistamisesta!

Marraskuussa 2021

Satu Bethell & Johanna Holmikari & Kati Rintakorpi & Sonja Kukkonen